

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

**Perspektywy współpracowników na temat osób
w spektrum autyzmu**

Raport z badań socjologicznych na podstawie

Indywidualnych Wywiadów Pogłębionych

**Badania współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych**

Europejski Dom Spotkań Fundacja Nowy Staw

Autor: Agata Dziubińska – Gawlik

Lublin, maj 2024 r.

Spis treści

WSTĘP.....	2
1. Charakterystyka próby badawczej.....	5
2. Aspekt lingwistyczny.....	6
3. Ocena umiejętności pracowniczych osób ze spektrum autyzmu z perspektywy współpracowników.....	8
4. Udogodnienia w miejscu pracy.....	21
5. Charakterystyka osób w spektrum autyzmu.....	26
6. Trudności w funkcjonowaniu zawodowym.....	29
7. Propozycje wsparcia zatrudnienia.....	33
Główne formy wsparcia identyfikowane przez respondentów.....	33
Rekomendacje:.....	39
Podsumowanie.....	44

WSTĘP

Niniejszy raport powstał w ramach projektu pt. „Program łamania stereotypów dotyczących osób w spektrum autyzmu” współfinansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Projekt realizowany jest przez Europejski Dom Spotkań-Fundację Nowy Staw z Lublina.

Celem ogólnym projektu badawczego jest:

Wypracowanie rekomendacji do kampanii promocyjnej na temat zatrudniania osób w spektrum autyzmu.

Pracodawcy oraz społeczeństwo mają niewystarczającą wiedzę o potencjałach i ograniczeniach osób w spektrum autyzmu. W związku z tym istnieje potrzeba przeprowadzenia:

- a) szerokiej kampanii społecznej skierowanej do społeczeństwa
- b) kampanii skierowanej do pracodawców.

Walka ze stereotypami dotyczącymi osób w spektrum autyzmu jest istotna z wielu powodów, między innymi:

1. Zapewnienie pełnego i sprawiedliwego uczestnictwa społecznego:

Stereotypy mogą prowadzić do marginalizacji i wykluczenia osób ze spektrum autyzmu. Kiedy społeczeństwo ma uprzedzenia i fałszywe przekonania na temat autyzmu, osoby te mogą napotykać trudności w znalezieniu pracy, nawiązywaniu relacji społecznych, uczestnictwie w życiu społecznym i korzystaniu z dostępnych usług. Walka ze stereotypami jest niezbędna, aby zapewnić, że osoby w spektrum autyzmu mają równe szanse i są pełnoprawnymi członkami społeczeństwa.

2. Promowanie akceptacji i empatii:

Świadomość i zrozumienie różnorodności osób ze spektrum autyzmu prowadzą do budowania akceptacji i empatii. Stereotypy utrzymują się często z powodu braku wiedzy i nieświadomości. Poprzez edukację i informowanie społeczeństwa na temat spektrum autyzmu, możemy promować szersze zrozumienie i współczucie, które przyczyniają się do tworzenia bardziej inkludującego i tolerancyjnego środowiska dla wszystkich.

3. Wykorzystanie pełnego potencjału jednostek:

Stereotypowe przekonania na temat osób w spektrum autyzmu często opierają się na ograniczonym spojrzeniu na ich umiejętności i zdolności. Walka ze stereotypami pozwala społeczeństwu dostrzegać i doceniać unikalne talenty, zainteresowania i umiejętności osób w spektrum autyzmu. To z kolei sprzyja wykorzystywaniu ich pełnego potencjału i stwarza możliwości rozwoju i sukcesu zarówno w życiu zawodowym, jak i osobistym.

4. Ograniczenie stresu i dyskomfortu:

Stereotypy i uprzedzenia mogą wpływać na samopoczucie osób w spektrum autyzmu. Negatywne opinie i niewłaściwe oczekiwania społeczne mogą prowadzić do lęku, depresji, niższej samooceny i poczucia izolacji. Poprzez walkę ze stereotypami i budowanie świadomości, tworzymy otoczenie, które jest bardziej przyjazne, zrozumiałe i wspierające dla osób w spektrum autyzmu.

Przedstawione wyniki badań w niniejszym raporcie powstały na podstawie indywidualnych wywiadów pogłębionych z **osobami współpracującymi z osobami w spektrum autyzmu**. Celem tej części badań było zidentyfikowanie zarówno pozytywnych cech zawodowych, jak i wyzwań, z jakimi osoby w spektrum autyzmu spotykają się w miejscu pracy.

Raport ten ma na celu nie tylko zrozumienie specyficznych potrzeb i mocnych stron osób w spektrum autyzmu, ale także promowanie inkluzywności i równości w miejscu pracy. Przedstawione w nim wnioski i rekomendacje mają na celu wspieranie pracodawców i współpracowników w tworzeniu bardziej otwartego i przyjaznego środowiska pracy dla osób w spektrum autyzmu.

Inne grupy badawcze, które zostały w ramach projektu objęte badaniami to:

- osoby w spektrum (pracujące i niepracujące),
- rodzice osób w spektrum,
- pracodawcy (zatrudniający osoby w spektrum autyzmu i niezatrudniający osoby w spektrum autyzmu),
- wychowawcy przedszkolni,
- pedagodzy szkolni.

Niezależnie od raportów z badań IDI dotyczących 6 grup badawczych powstał też raport z badań focusowych (FGI) oraz na wcześniejszym etapie realizacji projektu powstała Analiza desk research pt. „Analiza występujących stereotypów na temat osób w spektrum autyzmu”.

Po zakończeniu części analityczno-badawczej projektu, opracowany zostanie „Program łamania stereotypów dotyczących osób w spektrum autyzmu” zawierający założenia (rekomendacje) do prowadzenia kampanii społecznej niwelującej stereotypy postrzegania osób ze spektrum autyzmu w społeczeństwie oraz wśród pracodawców.

1. Charakterystyka próby badawczej

Badaniem objęto 9 osób współpracujących z osobami w spektrum autyzmu. Badania mają charakter ogólnopolski. Respondenci pochodzą z czterech różnych województw: wielkopolskie (2), lubelskie (5), śląskie (1) i mazowieckie (1). Struktura płci respondentów przedstawia się następująco: 9 kobiet oraz 0 mężczyzn. Zdecydowana większość badanych posiada wykształcenie wyższe (8 osób). Jedna osoba posiada wykształcenie średnie. Wśród badanych występuje dosyć duży rozrzut wiekowy: najmłodsza osoba badana ma 25 lat, najstarsza 50.

2. Aspekt lingwistyczny

Autyzm to termin, który zyskuje na znaczeniu zarówno w dyskursie publicznym, jak i naukowym. W miarę rosnącej świadomości społecznej na temat autyzmu pojawiają się różne określenia tego zjawiska. Celem tego rozdziału jest analiza preferencji terminologicznych dotyczących autyzmu oraz sytuacji zawodowej osób w spektrum autyzmu na podstawie przeprowadzonych wywiadów.

Preferencje terminologiczne dotyczące spektrum autyzmu

Większość rozmówców preferuje określenie "osoba w spektrum autyzmu" jako najbardziej neutralne i szanujące podmiotowość osoby. To sformułowanie podkreśla, że osoba ma różnorodne cechy, nie ograniczając jej tożsamości jedynie do spektrum autyzmu. Uznaje się, że używanie tego terminu pozwala na uniknięcie stygmatyzacji i nie przypisuje konkretnych cech czy ograniczeń.

Niektórzy podkreślają, że terminologia powinna być dostosowana do indywidualnych preferencji osób w spektrum autyzmu, porównując to do wyboru imienia. Akceptowane są różne formy, a elastyczność językowa jest kluczowa, by szanować różnorodność w sposobach, w jakie osoby w spektrum chcą być określane.

Inne używane terminy, takie jak "osoba autystyczna", "zaburzenia w spektrum autyzmu" czy "rozwój w spektrum autyzmu", również pojawiają się w dyskusji, ale nie są tak szeroko preferowane.

Zatrudnienie osób w spektrum autyzmu

W miejscach pracy rozmówców zatrudnione są osoby w spektrum autyzmu na różnych stanowiskach, co pokazuje, że osoby te posiadają różnorodne umiejętności

i kompetencje. Przykłady obejmują stanowiska administracyjne, księgowość, rękodzielnictwo, a także role kierownicze i terapeutyczne.

Osoby w spektrum autyzmu są obecne w sektorach zawodowych, takich jak:

- a. Administracja i biuro**
- b. Księgowość**
- c. Terapia i pomoc specjalistyczna**
- d. Rękodzielnictwo**

Wywiady wskazują na rosnącą świadomość i akceptację różnorodnych terminów dotyczących autyzmu, z wyraźnym preferowaniem określenia "osoba w spektrum autyzmu". Zatrudnienie osób w spektrum autyzmu na różnych stanowiskach zawodowych podkreśla ich zdolności i kompetencje oraz znaczenie inkluzywnego podejścia w miejscach pracy.

3. Ocena umiejętności pracowniczych osób ze spektrum autyzmu z perspektywy współpracowników

Podczas przeprowadzonych indywidualnych wywiadów uczestnicy zostali poproszeni o ocenę osób ze spektrum autyzmu w kontekście zawodowym. Respondenci mieli za zadanie ocenić swoich kolegów zarówno jako pracowników, jak i partnerów w codziennych interakcjach w miejscu pracy. Wypowiedzi te ukazują, w jaki sposób osoby w spektrum autyzmu są postrzegane pod względem ich umiejętności zawodowych oraz interakcji społecznych.

Celem tego rozdziału jest analiza zebranych opinii, aby lepiej zrozumieć, jakie cechy zawodowe są szczególnie cenione u osób w spektrum autyzmu oraz jak ich obecność wpływa na dynamikę i efektywność zespołów. Badanie to ma również na celu identyfikację potencjalnych wyzwań, z którymi mogą się spotykać osoby w spektrum autyzmu oraz ich współpracownicy, a także sformułowanie rekomendacji dotyczących tworzenia bardziej przyjaznego i wspierającego środowiska pracy

Respondenci zaangażowani w badanie socjologiczne opisali osoby z autyzmem jako posiadające zestaw cech zawodowych, które są szczególnie cenione w środowisku pracy:

1. Rzetelność

Osoby te są postrzegane jako wyjątkowo godne zaufania i konsekwentne w wykonywaniu swoich obowiązków.

2. Dokładność

Uczestnicy badania zwrócili uwagę na precyzyjność i dbałość o szczegóły w pracy osób w spektrum autyzmu, co jest szczególnie cenione w zadaniach wymagających wysokiego stopnia precyzji.

3. Sumienność

Osoby te są opisywane jako odpowiedzialne i staranne w podejściu do swoich obowiązków. Sumienność przejawia się w ich dążeniu do terminowego i dokładnego wykonywania zadań.

4. Zaangażowanie

W badaniu podkreślono, że osoby w spektrum autyzmu wykazują wysokie zaangażowanie w swoją pracę, co przejawia się w ich motywacji i oddaniu wykonywanym obowiązkom.

5. Lojalność

Respondenci zauważyli, że osoby w spektrum autyzmu są lojalne wobec swoich pracodawców i zespołów, co buduje stabilne i długotrwałe relacje zawodowe.

6. Uczciwość:

Osoby w spektrum autyzmu są postrzegane jako uczciwe, co oznacza transparentność i etyczne podejście do pracy, a także budowanie zaufania w zespole.

7. Przywiązanie do pracy

Respondenci zauważyli, że osoby spektrum autyzmu są mocno przywiązane do swoich ról zawodowych, co objawia się w ich odpowiedzialności i zaangażowaniu.

8. Wysoki poziom inteligencji

Badanie wykazało, że osoby w spektrum autyzmu często charakteryzują się wysokim poziomem inteligencji, co pozwala im efektywnie rozwiązywać problemy i podejmować trafne decyzje.

9. Szczerość

Uczestnicy badania zwrócili uwagę na otwartą i bezpośrednią komunikację tych osób, co sprzyja klarowności i efektywności w interakcjach zawodowych.

Przykładowe wypowiedzi respondentów odzwierciedlające te pozytywne cechy:

- *„(...) na pewno są to pracownicy bardzo rzetelni, bardzo dokładni. Tutaj nie mogę powiedzieć, bo naprawdę zawsze to, o co się ich prosi, wykonują. Jeśli czegoś nie wiedzą, to dopytują. Także bardzo sumienni, naprawdę.”*
- *„Na pewno są to osoby bardzo rzetelne, sumienne, nastawione na wykonanie zadania zgodnie z opisem, który został im wytyczony, pilnują terminów, nie odkładają zadań na później.”*
- *„Powiem Pani, że na pewno jest to osoba o wysokim poziomie inteligencji. W sensie ma bardzo dobrą znajomość języków obcych. To jest jej taki konik. Jest osobą na pewno sumienną i dokładną tak bardzo jakby przywiązuje uwagę dużą uwagę do szczegółów, jeśli chodzi o swoje obowiązki. Jest to na pewno jej duży plus. Bardzo poważnie podchodzi do pracy i do obowiązków bardzo tak emocjonalnie czasami i przeżywa, jeżeli coś jest nie więc poważnie traktuje swoje obowiązki. Jest też taką bardzo szczerą osobą, jeśli chodzi o jej wypowiedzi więc jeśli o czymś myśli to też od razu jakby o tym nam*

mów. Jakby nie zdaje sobie sprawy, że jest dobrze czy źle po prostu szczerze odpowiada.”

Niektóre wypowiedzi respondentów wskazują na ambiwalentne postrzeganie osób w spektrum autyzmu, gdzie doceniane są ich kompetencje i zdolności, ale równocześnie zauważane są potencjalne wyzwania w sferze społecznej.

Przykładowe wypowiedzi:

- *„Jako pracowników oceniam bardzo dobrze i jeżeli mogę się też odnieść do poprzedniego pytania i tak szybciotko już wrócę do tego wydaje mi się, że ciężko mówić o zaburzeniach, ponieważ ja uważam, że to nie są do końca zaburzenia. Teraz już wracając do tego aktualnego pytania ja uważam, że to są po prostu to jest zestaw cech, które są charakterystyczne dla takich ludzi. Ja uważam, że ta osoba, z którą ja pracuję jest bardzo dokładna mam wrażenie. Jest to kobieta nie wiem, czy to ma znaczenie, bo mam też wrażenie, że takie są troszkę inaczej to wygląda u kobiet a inaczej u mężczyzn. Natomiast jest to osoba bardzo dokładna, bardzo się skupia na swojej pracy. To też jest osoba, która bardzo szybko się uczy dużo szybciej jej to przychodzi. Ja pracuję z językiem i ta osoba pracuje z językiem mówi biegle no w 3 językach łącznie z angielskim. Także nauka tych 3 języków ja też studiowałam z tą osobą wyglądała bardzo szybko i ta osoba absolutnie nie spędzała zbyt dużo czasu na tej nauce. Tak samo było w pracy bardzo szybko tej osobie przyszło przyswojenie tych wszystkich informacji i umiejętności. Także wydaje mi się, że to są osoby na pewno które troszeczkę szybciej się uczą i może nie mają takich cech społecznych na wysokim poziomie. Może nie są wysoko empatyczne i wysoko wrażliwe natomiast ta osoba bardzo dużo zwraca uwagi na dokładność i faktycznie jest bardzo dokładna. Może w komunikacji są bardzo bezpośrednie. Nie będą owijały w bawełnę. Są po prostu szczerze, ale nie bezczelne. Nie ukrywają emocji w jakiś innych emocjach.”*

- *„Skoncentrowani na swoich zadaniach, ale z trudnościami współpracy z innymi.”*

Należy jednak zauważyć, że pojawiają się również negatywne opinie na temat osób w spektrum autyzmu. Jeden z respondentów wyraził przekonanie, że osoby te nie są w stanie szybko wykonywać zadań.

Wnioski płynące z badania socjologicznego wskazują, że osoby w spektrum autyzmu są cenione w środowisku pracy ze względu na ich profesjonalne cechy takie jak rzetelność, dokładność i zaangażowanie. Ich unikalne podejście do pracy przyczynia się do efektywności i jakości wykonywanych zadań, co jest szczególnie wartościowe w obszarach wymagających wysokiej precyzji i skupienia. Chociaż mogą występować wyzwania w interakcjach społecznych, wartościowe jest docenianie ich specyficznych zdolności i dostosowywanie środowiska pracy w taki sposób, aby mogły one w pełni wykorzystać swoje umiejętności. Ostatecznie, pozytywne cechy zawodowe osób w spektrum autyzmu mogą przyczyniać się do budowania bardziej różnorodnego środowiska pracy, które wartościuje unikalne talenty każdego pracownika.

Kolejne pytanie skupiało się na ocenie osób ze spektrum autyzmu jako kolegów z pracy, a także na opisie relacji z nimi. Odpowiedzi uczestników wykazały znaczną różnorodność.

Część respondentów podkreśla pozytywne relacje interpersonalne:

- *„Są to osoby, z którymi mam dobry kontakt. Na co dzień rozmawiamy dużo, porozumiewamy się, więc uważam, że ten kontakt jest bardzo dobry.”*

- *„Relacje są dobre. Nie odbiegają od relacji z osobami, które nie są w spektrum. W spektrum są po prostu identyczne, bym powiedziała.”*
- *„Relacje są naprawdę dobre ta osoba my jesteśmy też na takich stanowiskach doradca psycholog tak jak koleżanka wspomniała ma do nas bardzo duże zaufanie. Jeśli nawet sobie z czymś nie radzi to po prostu potrafi przyjść i o tym powiedzieć oczywiście ma tylko wybraną taką jakby grupę osób z którymi jest troszeczkę na takich innych relacjach więc no my też jesteśmy. Nie dyskryminujemy, jesteśmy otwarci na taką osobę. Ona też wydaje mi się, że bardzo wyczuwa emocje innych więc jeśli ktoś sobie tam zażartuje to też nie do końca jakby ona się zna na takich żartach. Więc po prostu z taką osobą trzeba szczerze rozmawiać.”*

Jeden z uczestników badania pozytywnie ocenił umiejętności osób w spektrum autyzmu w zakresie wykonywania obowiązków zawodowych, jednocześnie wskazując na wyzwania komunikacyjne. Osoby te, według jego relacji, często nie rozumieją żartów ani nie odczytują kontekstów społecznych, co może komplikować interakcje w miejscu pracy. Mimo to, wspomniany respondent podkreślił, że stara się stosować precyzyjny język w komunikacji, chociaż efektywność tego podejścia może być zmienna.

Rozmówca wypowiedział się następująco:

- *„Uważam, że ma spore trudności, z których nie zdaje sobie sprawy, często nie rozumie wielu żartów i kontekstów społecznych, ma problem ze zrozumieniem, czy mówię poważnie, czy żartuję. Staram się używać sprecyzowanego języka, ale z różnym skutkiem. Łatwiej nam się porozumiewać w formie pisemnej niż ustnej. Wprowadziliśmy system, w którym, jeśli nie zdążymy czegoś powiedzieć na żywo, nagrywamy wiadomości głosowe. Mi jest łatwiej mówić niż pisać, natomiast testujemy, co lepiej napisać, a co powiedzieć, aby było to zrozumiałe.”*

Kolejny respondent opisał relacje z osobami w spektrum autyzmu jako kolegów w pracy w pozytywnym świetle, podkreślając ewolucję tych stosunków od momentu pierwszego poznania aż do obecnej chwili. Wskazał, że proces adaptacji i wzajemnego poznawania się był kluczowy dla zbudowania dobrych relacji. Z czasem, jak zaznaczył, jego koledzy z pracy w spektrum autyzmu stawali się bardziej otwarci i zintegrowani z resztą zespołu. Komunikacja między nimi uległa poprawie, co przekłada się na wspólne spędzanie przerw oraz inne formy interakcji społecznych. Ogólnie rzecz biorąc, respondent ocenił te relacje jako bardzo dobre, podkreślając, że osoby w spektrum autyzmu są w stanie efektywnie funkcjonować i współpracować w zespole, co jest znaczące dla budowania zrozumienia i akceptacji w miejscu pracy.

W tym bloku tematycznym respondenci również odpowiadali na pytanie:

Czy dostrzegasz zmiany zachodzące w waszych relacjach na przestrzeni czasu? Jeśli tak, to jak się one zmieniały? Jak sądzisz, dlaczego?

Wypowiedzi respondentów ukazują istotną ewolucję dynamiki relacji między osobami znajdującymi się w spektrum autyzmu a ich współpracownikami. Na początku, wielu respondentów przyznaje, że ich relacje z osobami autystycznymi były nacechowane niepewnością, brakiem zrozumienia oraz dystansem. Pierwsze wrażenia sugerowały, że osoby autystyczne mogą być postrzegane jako zamknięte w sobie, co generowało niepokój w relacjach zawodowych.

Jednakże w miarę jak respondenci coraz bardziej poznawali te osoby, zauważali, że ich wcześniejsze przekonania i uprzedzenia były nieuzasadnione. Lepsze zrozumienie specyfiki spektrum autyzmu pozwoliło im spojrzeć na swoich współpracowników w zupełnie nowym świetle. Respondenci opisują, jak poznawanie mocnych stron, umiejętności i charakterystycznych cech osób w spektrum autyzmu przyczyniło się do budowy bardziej pozytywnych i otwartych relacji zawodowych.

Kluczową rolę odgrywa tutaj jasna i bezpośrednia komunikacja. Respondenci zauważają, że poprzez otwartą wymianę informacji oraz uczestnictwo w dialogu z osobami w spektrum autyzmu, mogą lepiej zrozumieć ich potrzeby, preferencje i ograniczenia. Stopniowo, zwiększająca się otwartość i zrozumienie pozwala na wypracowanie efektywnych strategii współpracy, eliminujących bariery komunikacyjne i budujących wzajemne zaufanie.

Dodatkowo, osoby biorące udział w badaniu wskazują na potrzebę elastyczności i dostosowywania się do indywidualnych potrzeb osób autystycznych. Przykłady podane przez respondentów ilustrują, jak lepsze poznanie specyfiki funkcjonowania ich współpracowników pozwoliło na lepsze dostosowanie oczekiwań i planów pracy do ich możliwości i preferencji. Wypowiedzi rozmówców sugerują zatem, że lepsze zrozumienie i akceptacja osób w spektrum autyzmu prowadzą do bardziej efektywnych i harmonijnych relacji zawodowych. Jest to proces dynamiczny, wymagający czasu, otwartości i zaangażowania ze strony wszystkich uczestników, ale prowadzący do znaczących korzyści dla całego zespołu pracy.

Poniżej znajdują się przykładowe wypowiedzi respondentów potwierdzające to, co zostało napisane powyżej:

- *„Na pewno się zmieniły. Gdzieś tam pierwsze spotkania nie były tak swobodne, naturalne, tak? Gdzieś tam więcej było może obaw, może takiego dystansu, ale z czasem były bardziej otwarte, bardziej takie naturalne. Także na większy pozytyw się zmieniły, o tak powiem.”*
- *„Dostrzegam na pewno się trochę bardziej zakolegowałam z tą osobą i też jak poznałam bardziej to jest ważne, że dużo łatwiej mi się żyje i dużo łatwiej mi zrozumieć tą osobę jak już dowiedziałam się o tym, że ta osoba faktycznie jest w spektrum. Bardzo dużo rzeczy mi się wyjaśniło więc wydaje mi się, że to*

jest istotne, żeby wiedzieć to no, bo faktycznie wtedy zupełnie inaczej się odbiera taką osobę. Bardzo często jest tak że te osoby na pierwszy rzut oka sprawiają wrażenie takich dziwnych wycofanych zamkniętych w sobie i na przykład boimy się do takiej osoby podejść, bo nie wiemy czy ta osoba nas nie lubi na przykład, bo jest zamknięta w sobie z nami nie rozmawia nie wychodzi do nas tak jakby w rozmowie i w ogóle nie wchodzi z nami w taki kontakt bezpośredni. Jak już na przykład ją poznałam czy dowiedziałam się, że ta osoba jest w spektrum i zaczęłam to rozumieć i też właśnie przestałam się przejmować tym, że na przykład ona mnie chyba nie lubi, bo się do mnie nie odzywa. Tylko po prostu sama na przykład zaczęłam się odzywać i po prostu też od razu tak klarownie się komunikować i to bardzo dużo zmieniło. Taka otwarta komunikacja, jasna komunikacja.”

- *„Tak, myślę, że to kwestia zrozumienia takiej osoby, zrozumienia jej mocnych stron, ale też problemów, słabości. Na pewno czasem pomaga taka otwartość, nie ukrywanie, otwarte rozmawianie, pytanie, uczenie się siebie nawzajem.”*
- *„Po czasie jest mniejsze napięcie, lepsze poznanie tej osoby, kontakt jest bardziej swobodny.”*
- *„Wydaje mi się, że nasza relacja jest stabilna i już się nauczyłam co ona lubi, a czego nie lubi. Ja jestem osobą, która często coś zmienia, albo przypomina mi się coś w ostatnim momencie. Współpracowałyśmy wspólnie w projekcie i ja jestem bardziej zmotywowana do działania, gdy zbliża się deadline, natomiast dla Asi to było niewykonalne, że oczekuje, że ona to zrobi, muszę to powiedzieć z odpowiednim wyprzedzeniem, bo jest to dla niej niemożliwe, żeby zrobić to na ostatni moment. Wydaje mi się, że nie chodziło o to, że fizycznie nie mogła tego zrobić, a o to, że dużym dyskomfortem było dla niej zmiana planów, które sobie zaplanowała. Ja już się nauczyłam czego nie jestem w stanie wymagać, a gdzie jest szansa, że się dostosuje, natomiast w drugą stronę na miarę swoich możliwości będzie tą swoją elastyczność zwiększać, z różnym skutkiem, że np. jakbyś dała mi znać 3 dni wcześniej, a nie dwa dni wcześniej. Jest naprawdę dobra w wyszukiwaniu możliwości do*

ścigania mnie, wszystkie dostępne komunikatory, czy to lepiej nagrać się, czy napisać co lepiej działa. Pamiętam jak miałam sytuację z nią, gdy przechodziłam ciężki okres i się nie wyrabiałam ze wszystkim, to Asia nagrała mi wiadomość co może jeszcze zrobić, żeby mi pomóc, bo ona nie jest zła, że tego nie robię tylko w jaki sposób może mi pomóc, żeby było mi łatwiej.”

- *„Wydaje mi się, że po prostu oni też muszą poznać nas. Musimy się poznać nawzajem. Wydaje mi się, że jak już się poznajemy i gdzieś tam dłużej ze sobą pracujemy, to też oni są bardziej śmiali. I nawet jak mają jakąś trudność, to śmieiej nas o to pytają. I też wydaje mi się, że czują się swobodnie.”*
- *„Zmieniały się, ponieważ no lepiej się poznawałyśmy. I ona się lepiej czuła w środowisku, które było na początku dla niej nowe, a teraz już nie jest nowe.”*

Celem przeprowadzonych badań socjologicznych było również sprawdzenie, jak osoby w spektrum autyzmu wpływają na dynamikę i efektywność pracy zespołowej w różnych organizacjach. Z uwagi na ich unikalne cechy poznawcze i społeczne, istnieje przekonanie, że mogą one wnieść wyjątkowy wkład do środowiska pracy.

Główne wnioski:

1. Wysoka wydajność i efektywność

Respondenci zwracają uwagę na wyjątkową wydajność i efektywność osób w spektrum, które często osiągają rezultaty pracy wykraczające poza standardowe oczekiwania, zarówno w zakresie ilościowym, jak i jakościowym. W niektórych przypadkach, takie osoby były w stanie wykonać pracę za więcej niż jedną osobę, szczególnie w sytuacjach wymagających szybkiego reagowania lub kreatywnego rozwiązania problemów.

2. Specjalistyczne umiejętności i talent

Wiele osób w spektrum autyzmu posiada specjalistyczne umiejętności i talenty, które są szczególnie cenne w ich obszarach pracy. Na przykład, zdolności analityczne i matematyczne mogą przewyższać umiejętności pozostałych członków zespołu, co czyni te osoby nieocenionymi w rozwiązywaniu skomplikowanych zadań analitycznych i finansowych.

3. Inne perspektywy i rozwiązania problemów

Osoby w spektrum często mają unikalne spojrzenie na różne kwestie, co pozwala na odkrywanie nowych, niezwykłych rozwiązań problemów, które mogą umknąć innym pracownikom. Ich zdolność do nieszablonowego myślenia może przynosić innowacyjne pomysły oraz efektywne strategie zarządzania projektami.

Przykładowa wypowiedzi:

- *„Mam poczucie, że poziom ogarniania rzeczywistości pod kątem zarządzania sobą i projektem, dla nich doba ma więcej godzin, co jest dla mnie niepojęte. Myślę, że również nieszablonowość myślenia, zauważają inne konteksty, których ja nie zauważam, to jest fajne, że można spojrzeć z różnych perspektyw na jeden problem.”*
- *„Tak, tak. Po prostu same są wyjątkowe. Mają inne spojrzenie na świat i troszkę nam inaczej go pokazują, także też i my dużo czerpiamy z ich obecności.”*

4. Sumienność i staranność

Respondenci podkreślają także wyjątkową sumienność i staranność osób w spektrum autyzmu, które są szczególnie dokładne i skrupulatne w wykonywaniu swoich zadań. Ich zaangażowanie w pracę często służy jako wzór dla innych pracowników.

Przykładowa wypowiedź:

- *„Wie Pani co, tak. Wydaje mi się, że pokazują innym pracownikom tę ich właśnie taką bardzo dużą sumienność i staranność w wykonywaniu swojej pracy. A to widać bardzo.”*

5. Wzajemne uczenie się

Obecność osób w spektrum autyzmu w zespole umożliwia innym pracownikom uczenie się i rozwijanie empatii oraz umiejętności komunikacyjnych. Pracownicy często czerpią z ich obecności, ucząc się nowych sposobów myślenia i rozumienia świata, co przekłada się na ogólną poprawę kultury pracy.

Wnioski:

1. Respondenci wyróżnili szereg cenionych cech zawodowych osób w spektrum autyzmu, takich jak rzetelność, dokładność, sumienność, zaangażowanie i wysoki poziom inteligencji. Uczestnicy badania podkreślali, że osoby te są niezwykle godne zaufania, odpowiedzialne i precyzyjne w swojej pracy, a także szybko się uczą i efektywnie rozwiązują problemy.
2. Mimo wyzwań w interakcjach społecznych, umiejętności zawodowe osób w spektrum są wysoce cenione, a odpowiednie wsparcie i adaptacja środowiska pracy mogą ułatwić pełniejsze wykorzystanie ich potencjału. Wyniki badania podkreślają wartość doceniania i wykorzystywania unikalnych talentów osób

autystycznych, co przyczynia się do tworzenia bardziej otwartego i zróżnicowanego środowiska pracy.

3. Badanie socjologiczne wskazuje również , że integracja osób w spektrum autyzmu w środowisko pracy przynosi liczne korzyści zarówno dla samych osób, jak i ich zespołów. Rozwijanie polityk i strategii wspierających te osoby może znacznie zwiększyć efektywność i innowacyjność w organizacjach. Osoby w spektrum autyzmu nie tylko efektywnie przyczyniają się do sukcesów zespołowych, ale także wnoszą wartościowe i unikalne perspektywy, które mogą inspirować.

4. Udogodnienia w miejscu pracy

Badanie socjologiczne przeprowadzone wśród pracowników różnych organizacji miało na celu zidentyfikowanie dostępnych udogodnień dla osób w spektrum autyzmu w miejscu pracy. W miarę wzrastającej świadomości na temat różnorodnych potrzeb pracowników, wiele firm zaczyna dostosowywać swoje środowisko pracy, aby wspierać osoby w spektrum autyzmu. Badanie to pozwala zrozumieć, jakie konkretne udogodnienia są oferowane oraz jak są one postrzegane przez samych pracowników i ich współpracowników.

Wyniki badania wskazują, że niektóre miejsca pracy oferują specjalne udogodnienia, które mają na celu ułatwienie codziennego funkcjonowania i zwiększenie efektywności pracy osób w spektrum autyzmu. Respondenci wskazali na różne formy wsparcia, które są stosowane w ich miejscach pracy, takie jak organizacja pracy, skrócony czas pracy, dostęp do oddzielnych pomieszczeń czy elastyczne podejście do przerw pracy.

Kluczowe udogodnienia dla osób w spektrum autyzmu:

- **Organizacja pracy**

Zadania są planowane z odpowiednim odstępem czasowym, co pozwala na unikanie nadmiernego stresu.

- **Skrócony czas pracy**

Dostosowanie godzin pracy do indywidualnych potrzeb osób w spektrum, co może przyczynić się do lepszego zarządzania energią i koncentracją.

- **Dłuższy urlop.**
- **Oddzielne pomieszczenia:**

Dostęp do osobnych pomieszczeń zmniejsza stres związany z nadmiernym hałasem i interakcjami społecznymi.

- **Elastyczne podejście do przerw w pracy**
- **Rozmowy o potrzebach specjalnych**
- **Dialog z osobami w spektrum autyzmu na temat ich specyficznych potrzeb i oczekiwań.**
- **Przygotowanie psychologiczne**
- **Szkolenia dla pracodawców i pracowników mające na celu lepsze zrozumienie i współpracę z osobami w spektrum.**

Jeden z respondentów uważa, że osoby w spektrum nie potrzebują udogodnień specjalnych w miejscu pracy:

- *„Tak, ale to jakby te osoby, przynajmniej tutaj na razie jest taka sytuacja, że nie ma... To nie jest tak, że... To jest tak, że według mnie osoby w spektrum nie potrzebują z mojego punktu widzenia udogodnień, przynajmniej tutaj ta osoba, o której mówimy, nie potrzebuje jakiegoś specjalnego traktowania i specjalnych udogodnień. Jeśli zna siebie i swoje potrzeby, to jakby sama przestrzega swojego... To ona zapewnia sobie komfort pracy. Jeśli czuje, że... A od nas otrzymuje tylko wsparcie i zrozumienie. Mi się wydaje, że to jest chyba najważniejsze w tym momencie. Bo jeśli potrzebuje, nie wiem, wyciszyć się, bo jest za dużo osób i za dużo, za głośno według niej, potrzebuje wyjść*

z pomieszczenia, no to wszyscy to rozumiemy. I nie wiem, może sobie wyjść na spacer, przyjść po 10-15 minutach albo po czasie, który uważa, że za stosowny. Albo mówi, że "dzisiaj nie jestem już w stanie, muszę iść". I to się dogadujemy. No i w taki sposób. To jest tyle, ile potrzebuje czasu, to ona to reguluje. I ja mam do niej zaufanie, że zrobi to, co ma zrobić, żeby ja tego nie miała na głowie. I żeby ja tego nie musiała robić. I tyle."

Respondenci zostali również poproszeni o odpowiedź na pytanie:

Czy Pani zdaniem te udogodnienia są potrzebne i sprawiedliwe względem pozostałych pracowników?

Respondenci zgodnie uznali, że udogodnienia dla osób w spektrum autyzmu są zarówno potrzebne, jak i sprawiedliwe w odniesieniu do pozostałych pracowników. Wskazywali na kilka kluczowych argumentów:

1. Sprawiedliwość i potrzeby indywidualne

Uczestnicy badania socjologicznego podkreślali, że każdy pracownik ma swoje indywidualne potrzeby, które powinny być respektowane. Jedna z osób porównała to do potrzeby brania urlopu czy zwolnienia lekarskiego, zaznaczając, że przerwy i inne udogodnienia dla osób w spektrum autyzmu są analogiczne i nie wpływają negatywnie na wydajność pracy.

2. Wsparcie dla wszystkich pracowników

Respondenci zauważyli, że w pracy każdy czasem potrzebuje wsparcia i pomocy, dlatego udogodnienia dla osób w spektrum autyzmu są postrzegane jako sprawiedliwe i równoważne. Zazaczyli, że w ich miejscach pracy nie ma podziału na

osoby w spektrum i pozostałych pracowników – wszyscy mają dostęp do potrzebnych udogodnień.

3. Indywidualne podejście i zrozumienie

Respondenci zwracali uwagę na potrzebę zrozumienia specyficznych potrzeb osób w spektrum autyzmu. Podkreślali, że odpowiednie warunki, takie jak ciche, zamknięte miejsca do pracy, mogą znacząco poprawić komfort i efektywność tych osób. Przyrównali to do innych specyficznych potrzeb, takich jak wydzielone miejsca dla palących.

4. Brak problemów z akceptacją w zespole

W odpowiedziach pojawiły się stwierdzenia, że w ich miejscach pracy nie ma problemów z akceptacją specjalnych udogodnień dla osób w spektrum autyzmu. Współpracownicy są świadomi deficytów, z jakimi mogą się zmagać te osoby, i wspierają je w ich codziennych obowiązkach. Ważne jest, że te osoby wykonują swoje zadania należycie i są za to rozliczane, co buduje pozytywny stosunek innych pracowników do wprowadzanych udogodnień.

Przykładowe wypowiedzi respondentów:

- *„Są na pewno potrzebne, w mojej ocenie są sprawiedliwe. Jeżeli ja potrzebuję urlopu, bo jestem chora czy zwolnienia, to je biorę. Taka osoba po prostu też ma swoje jakieś potrzeby w trakcie czasu pracy i po prostu wykorzystuje ten czas. Jego przerwa powoduje to, że pracuje tak samo dobrze.”*
- *„Jak najbardziej. Ja uważam, że my również potrzebujemy czasem jakiegoś wsparcia i pomocy, więc nie wydaje mi się, żeby to było niesprawiedliwe.”*

- *„U nas w pracy nie ma podziału na osoby w spektrum, czy też nie. Każdy ze wszystkiego może korzystać na tych samych zasadach.”*
- *„Zdecydowanie uważam, że to by było dobre i to byłoby na pewno sprawiedliwe. Na pewno ktoś by stwierdził, że to nie jest sprawiedliwe, że ktoś ma na przykład możliwości pracy w powiedzmy zamkniętym takim cichym miejscu. Ale wydaje mi się, że to jest coś co po prostu trzeba zrozumieć.”*

Wnioski:

1. Udogodnienia w miejscu pracy są różnorodne i zależne od specyfiki danej organizacji oraz indywidualnych potrzeb pracowników. Niektóre osoby w spektrum autyzmu mogą nie potrzebować zdaniem respondentów specjalnych udogodnień, jeśli są w stanie samodzielnie zarządzać swoimi potrzebami, a wsparcie kolegów jest wystarczające. Jednak większość respondentów uznaje, że specjalnie zaprojektowane udogodnienia mogą znacząco poprawić komfort i efektywność pracy.
2. Udogodnienia w miejscu pracy dla osób w spektrum autyzmu są ważnym elementem wspierającym ich codzienne funkcjonowanie. Organizacje powinny dążyć do dostosowania środowiska pracy, aby sprzyjało ono zarówno osobistemu, jak i zawodowemu rozwojowi wszystkich pracowników. Wyniki badania pokazują, że nawet proste zmiany organizacyjne mogą mieć duże znaczenie dla komfortu pracy osób w spektrum autyzmu.

5. Charakterystyka osób w spektrum autyzmu

Respondenci uczestniczący w badaniu socjologicznym zostali poproszeni o scharakteryzowanie osób w spektrum autyzmu. Poprzez analizę zebranych opinii, staramy się rzucić światło na zróżnicowanie cech, zdolności oraz wyzwań, z którymi osoby te stykają się w miejscu pracy.

1. Szczerość i precyzja

Osoby w spektrum autyzmu są postrzegane przez respondentów jako niezwykle szczerze, co wyraża się w ich bezpośrednim i otwartym sposobie komunikacji. Respondenci podkreślają ich zdolność do szczegółowego skupienia na zadaniach i obowiązkach. Przywiązują dużą uwagę do szczegółów i mają zdolność do precyzyjnego wykrywania błędów, co jest cenione w wielu profesjach wymagających dokładności, jak programowanie, analityka danych czy księgowość.

2. Wrażliwość emocjonalna i komunikacyjna

Badanie ujawnia, że osoby w spektrum autyzmu często charakteryzują się podwyższoną wrażliwością emocjonalną. Trudności w zrozumieniu subtelnych sygnałów społecznych, takich jak ironia czy żarty, mogą prowadzić do nieporozumień. Respondenci zauważyli, że takie osoby reagują emocjonalnie na krytykę czy uwagi, które mogą być źle interpretowane jako osobiste ataki, co wymaga od otoczenia stosowania jasnego i empatycznego sposobu komunikacji.

3. Indywidualne różnice i unikalne zdolności

W odpowiedziach uwydatnia się silne przekonanie, że osoby w spektrum autyzmu są wysoce indywidualne, z różnicami w umiejętnościach, temperamentach i potrzebach. Są opisywane jako osoby o wysokim poziomie inteligencji, które szybko przyswajają

nowe informacje i wykazują się logicznym myśleniem. Ich zdolność do głębokiej analizy i koncentracji na zadaniach jest często wyróżniana jako ponadprzeciętna.

4. Wyjątkowe wyzwania społeczne i adaptacyjne

Respondenci zwrócili uwagę na trudności w adaptacji do zmieniających się sytuacji oraz wyzwania w swobodnej komunikacji i interakcjach społecznych. Opisywane są jako osoby, które mogą mieć problemy z akceptacją odstępstw od rutyny, co może utrudniać adaptację w dynamicznych środowiskach pracy.

5. Społeczna i emocjonalna percepcja

Badanie podkreśla, że osoby w spektrum autyzmu mogą mieć inne postrzeganie rzeczywistości, co jest efektem odmiennego rozwoju układu nerwowego. Ta różnica w percepcji może prowadzić do unikalnych interpretacji sytuacji społecznych i kontekstów, które neurotypowi ludzie mogą przeoczyć. Równocześnie, ich zdolność do głębokiego zainteresowania tematami czy ludźmi może być źródłem bogatego wkładu w relacje i projekty zawodowe.

Poniżej kilka przykładowych wypowiedzi respondentów:

- *„Są to na pewno osoby szczerze bardzo, bo wykazują jakieś takie właśnie ponadprzeciętne umiejętności w obszarach jak na przykład ta sumienność, o której wspomniałam czy dokładność. Też przywiązują dużą uwagę do szczegółów też mają taką dobrą zdolność jakby do wykrywania różnych błędów. Mają doskonałą pamięć to również trzeba przyznać do faktów często też właśnie nawet z takiego życia osobistego. Właśnie też szczerowość wypowiedzi jest duża. Nie patrzą na to co ktoś o nich pomyśli tylko po prostu mówią tak jak uważają na dany temat co w danym momencie czują.”*

- *„Są to osoby, tak jak mówiłam wcześniej, są to osoby wrażliwe, są to osoby, które też nie wszystko rozumieją tak po prostu, jak na przykład, nie wiem, zwróci się nawet delikatnie gdzieś uwagę, tak? To są osoby, które bardzo biorą do siebie takie uwagi, więc trzeba w bardzo delikatny sposób im to wszystko przekazywać. Też nie do końca właśnie jakby od razu rozumieją jakiś taki przekaz. Są to osoby, które mają trudności takie na co dzień, w życiu codziennym i jakby bardziej i mocniej przeżywają pewne rzeczy.”*
- *„Na pewno tutaj osoby bardzo dokładne, zorientowane na cel. Czasem potrzebujące więcej czasu, żeby coś zrozumieć i potrzebujące więcej uwagi. Ale jak już poświęcimy więcej uwagi i więcej pomocy, to tutaj już jest bardzo, bardzo fajnie.”*

Wnioski:

Osoby w spektrum autyzmu, choć różniące się indywidualnie, wykazują charakterystyczne cechy takie jak szczegółowość, intelektualna głębia i szczerść, które są cenne w wielu kontekstach zawodowych. Jednocześnie ich wrażliwość i unikalne wyzwania komunikacyjne wymagają od otoczenia wsparcia i zrozumienia, aby umożliwić im pełne wykorzystanie ich potencjału.

6. Trudności w funkcjonowaniu zawodowym

Respondenci objęci badaniem socjologicznym wypowiedzieli się na temat wyzwań, z jakimi osoby w spektrum autyzmu mogą się mierzyć w miejscu pracy. Zebrane opinie pozwalają lepiej zrozumieć, jakie konkretne trudności napotykają te osoby oraz jakie wsparcie jest potrzebne, aby mogły efektywnie funkcjonować w środowisku zawodowym. W odpowiedziach respondentów uwidoczniło się różnorodne aspekty codziennego życia zawodowego osób w spektrum autyzmu, wskazując na obszary wymagające szczególnej uwagi i zrozumienia ze strony współpracowników i pracodawców.

Główne trudności identyfikowane przez współpracowników:

1. Komunikacja i umiejętności społeczne

Osoby w spektrum autyzmu mogą napotykać trudności w obszarze umiejętności komunikacyjnych i społecznych. Respondenci badania wskazują, że takie osoby czasem mają emocjonalne reakcje na sytuacje, które neurotypowi pracownicy mogą opanować w prosty sposób. Stresowanie się przedwczesne i reakcje na stres, szczególnie w nowych lub nieprzewidywalnych sytuacjach, mogą być dla nich większym wyzwaniem niż dla innych.

2. Adaptacja do nowego środowiska

Pierwszy kontakt z nowym miejscem pracy i nawiązywanie relacji z nowymi osobami może być szczególnie trudne dla osób w spektrum. Często potrzebują one więcej czasu na adaptację, dopóki nie poczują się bezpiecznie i nie zaakceptują nowego otoczenia. Otwartość i życzliwość współpracowników są kluczowe dla łatwiejszego przejścia przez ten proces.

3. Zarządzanie obowiązkami

Respondenci zauważają, że osoby w spektrum mogą mieć trudności z priorytetyzacją zadań, zwłaszcza gdy naraz pojawia się wiele obowiązków. Może im brakować umiejętności wyboru, które zadania są najważniejsze, co wymaga od współpracowników i kierownictwa wsparcia w organizacji pracy.

4. Interakcje z agresywnymi lub niezadowolonymi osobami

Trudne sytuacje interpersonalne, w których inni przejawiają agresję lub niezadowolenie, są dla osób w spektrum szczególnie stresujące i trudne do zarządzania. Zrozumienie tych interakcji może być utrudnione, co potęguje ich uczucie dyskomfortu i izolacji.

5. Wrażliwość na odrzucenie i negatywne traktowanie

Osoby w spektrum autyzmu mogą być wyjątkowo wrażliwe na negatywne postawy czy zachowania, takie jak drwiny, lekceważenie, czy brak cierpliwości ze strony innych. Może to prowadzić do silnych reakcji emocjonalnych, a nawet traum. Ważne jest, aby pracodawcy zapewnili szkolenia z zakresu wrażliwości dla wszystkich pracowników, by zwiększyć świadomość i empatię w miejscu pracy.

6. Zapotrzebowanie na spokój i przestrzeń

Wiele osób w spektrum autyzmu potrzebuje cichego, spokojnego i stabilnego środowiska pracy, aby skutecznie wykonywać swoje obowiązki. Zmiany miejsca pracy, głośne otoczenie czy częste zakłócenia mogą negatywnie wpływać na ich wydajność i samopoczucie.

7. Trudności w interpretacji subtelnych sygnałów społecznych

Niektóre osoby w spektrum autyzmu mogą nie rozumieć ukrytych znaczeń, takich jak żarty czy ironia, co może prowadzić do nieporozumień. Współpracownicy i kierownictwo powinni być świadomi tych ograniczeń i stosować bardziej dosłowny sposób komunikacji.

Przykładowe wypowiedzi respondentów:

- *„Myślę, że przede wszystkim taki bezpośredni kontakt. Nawiązanie takiego kontaktu od razu. Myślę, że to dopiero gdzieś przychodzi po pewnym czasie, jak już się zaaklimatyzują, poznają osoby, widzą, że te zamiary wobec nich nie są złe, tylko są bardzo dobre. Bo tutaj u nas wszyscy są otwarci na takie osoby i są bardzo życzliwi, więc myślę, że ten taki pierwszy kontakt jest taki najtrudniejszy dla nich.”*
- *„Mogą zostać niezrozumiane, mogą zostać zlekceważone, wyszydzone, można z nich drwić. Mogą mieć naprawdę straszne przeżycia, takie traumy, po których się nie podniosą. Bo będą źle traktowane. Bo na przykład ktoś nie będzie miał wystarczająco ochoty na to, żeby im coś wytłumaczyć. One nie będą wiedziały, co mają zrobić. Będą się krępować otworzyć w stosunku do tego człowieka i powiedzieć mu "ja nie wiem, o co tutaj chodzi". I w związku z tym zostaną skrzyżowane, zwymyślane, jakoś tak obrażone. I one w tym momencie się zatną i mogą już uważać, że wszyscy ludzie tak będą je traktować, bo one są faktycznie głupie, beznadziejne i w ogóle. Do niczego.”*
- *„Ogólnie wydaje mi się, że mogą mieć problem ogólnie ze społeczeństwem, czyli z innymi osobami. Na pewno są to osoby, które potrzebują spokoju, czyli jak pracują to też muszą mieć, że tak powiem, zapewnioną taką swoją przestrzeń i dość spokojne, ciche miejsce. Ale nie wszyscy też, nie wiem jak się inni by odnaleźli, wiem jak to u nas wygląda. Wiem jak to jest u nas z pracownikami, że po prostu muszą mieć tą swoją przestrzeń, ten swój*

spokój i wtedy bardzo dobrze im się pracuje. Są też oczywiście bardzo rozmowni i rozmawiamy, ale kiedy jest praca to jest praca, a kiedy jest rozmowa to jest rozmowa.”

- *„Na pewno środowisko pracy mam na myśli różne bodźce, odpowiednie warunki, które powinny być dostosowane dla osoby w spektrum, te osoby nie lubią hałasu, natłoku, szumu itp. Ważne jest, aby to było powtarzalne środowisko, które się bardzo nie zmienia na przykład, że ktoś codziennie w innym pokoju pracuje, albo na innym krześle siedzi, to na pewno nie jest dla tych osób korzystne. Mimo że jest im trudno w kontaktach społecznych to mimo wszystko je sobie cenią i fajnie kiedy ludzie są wyrozumiali wobec nich, że chcą ich poznać, zobaczyć jacy oni są, a nie z góry odrzucają te osoby, bo są inne.”*
- *„Myślę, że głównym problemem jest trudność z zaakceptowaniem panujących zasad i z dostosowaniem się do tych zasad.”*

Wnioski:

Badania przeprowadzone wśród współpracowników osób w spektrum autyzmu podkreślają potrzebę empatii, cierpliwości i zrozumienia w miejscu pracy. Istotne jest stworzenie środowiska, które uwzględnia specyficzne potrzeby tych osób, takie jak zapewnienie spokoju i stałości. Szkolenia dla pracowników w zakresie wrażliwości mogą znacząco poprawić jakość współpracy i integrację. Wzajemne zrozumienie i dostosowanie procedur pracy pozwoli na pełniejsze wykorzystanie potencjału każdego pracownika. Adaptacja i wsparcie w zarządzaniu codziennymi wyzwaniami to klucz do budowania zintegrowanego zespołu.

7. Propozycje wsparcia zatrudnienia

Zatrudnienie osób w spektrum autyzmu staje się coraz bardziej istotnym tematem w kontekście różnorodności i inkluzywności w miejscu pracy. W ramach badania socjologicznego uczestnikom zostało zadane pytanie:

Czy należy wspierać zatrudnienie osób w spektrum autyzmu? Jeśli tak, to jakie kroki należy podjąć?

Odpowiedzi jednoznacznie wskazują, że wsparcie zatrudnienia tych osób jest nie tylko potrzebne, ale wręcz niezbędne. Wszystkie osoby biorące udział w badaniu zgodziły się co do konieczności wprowadzenia różnych form wsparcia, które mogą pomóc osobom w spektrum autyzmu w efektywnym funkcjonowaniu w środowisku zawodowym. Osoby w spektrum autyzmu często napotykają na różnorodne wyzwania, które mogą utrudniać ich pełne uczestnictwo w rynku pracy. Te wyzwania obejmują trudności komunikacyjne, adaptacyjne, a także specyficzne potrzeby związane z organizacją pracy i interakcjami społecznymi. Dlatego też, aby umożliwić im pełne wykorzystanie ich potencjału, niezbędne są konkretne działania wspierające ich zatrudnienie i integrację w miejscach pracy.

Główne formy wsparcia identyfikowane przez respondentów

Respondenci podkreślili kilka kluczowych obszarów, w których wsparcie jest szczególnie ważne. Ich propozycje obejmują zarówno wsparcie finansowe, edukacyjne, jak i praktyczne inicjatywy mające na celu poprawę warunków pracy i zwiększenie świadomości na temat potrzeb osób w spektrum autyzmu.

1. Wsparcie finansowe dla pracodawców

Respondenci podkreślili potrzebę udostępnienia środków finansowych, które mogą być przeznaczone na adaptację stanowisk pracy oraz na szkolenia pracowników i pracodawców dotyczące pracy z osobami w spektrum autyzmu.

2. Zwiększanie wiedzy na temat osób w spektrum autyzmu wśród pracodawców i pracowników

Jest to kluczowy krok w tworzeniu bardziej przyjaznego środowiska pracy. Edukacja może obejmować szkolenia, warsztaty oraz dostęp do materiałów informacyjnych na temat spektrum autyzmu.

3. Prowadzenie działań edukacyjnych wśród pracodawców

Szkolenia mające na celu podniesienie świadomości pracodawców na temat cech, zdolności i potrzeb osób w spektrum autyzmu mogą przyczynić się do eliminacji uprzedzeń i stereotypów.

4. Zatrudnianie osób wspomagających pracowników znajdujących się w spektrum autyzmu

Może to obejmować specjalistów ds. integracji zawodowej, mentorów czy terapeutów, którzy będą wspierać zarówno pracowników, jak i pracodawców w procesie adaptacji i integracji.

5. Uruchomienie telefonu zaufania dla pracodawców i współpracowników

Takie wsparcie może być kluczowe w sytuacjach, gdy pracodawcy lub współpracownicy potrzebują porady lub wsparcia w kontekście pracy z osobami w spektrum autyzmu.

6. Kampanie społeczne

Promowanie świadomości i akceptacji osób z autyzmem w społeczeństwie może pomóc w tworzeniu bardziej otwartego i przyjaznego środowiska pracy.

7. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w spektrum autyzmu:

Oferowanie szkoleń zawodowych, wsparcia asystenta oraz innych form aktywizacji może pomóc tym osobom w rozwijaniu umiejętności zawodowych i integracji społecznej.

Zapewnienie tych form wsparcia może przyczynić się do tworzenia bardziej otwartych miejsc pracy, w których osoby w spektrum autyzmu mogą efektywnie funkcjonować i rozwijać swoje umiejętności.

Przykładowe wypowiedzi respondentów:

- *„Na pewno właśnie tutaj większa ta świadomość współpracowników, pracodawców i na pewno też tutaj to wynagrodzenie miałoby duże znaczenie. Jeśli pracodawca miałby jakieś wsparcie finansowe w zatrudnianiu takich osób to na pewno też częściej by się decydował właśnie na zatrudnianie takiej osoby.”*
- *„Trzeba pewnie edukować pracodawców, w jaki sposób przystosować miejsca pracy, w jaki sposób z takimi osobami rozmawiać, przydzielać obowiązki. Czy zatrudnić kogoś, kto będzie dla nich pomocą na początku, kogoś kto będzie nadzorował, pilnował, pomagał.”*
- *„Tak, uważam, że trzeba wspierać zatrudnianie osób w spektrum. A co trzeba zrobić? Trzeba wspierać przyszłych pracodawców i współpracowników,*

informować ich o tym, że powinni mieć taki jakby telefon zaufania. Nie wiemy, co mamy zrobić, to możemy tam zadzwonić i możemy się dowiedzieć, co zrobić z tym przypadkiem. Bo my jesteśmy innym człowiekiem i na przykład nie rozumiemy, co ten człowiek do nas mówi. Ta osoba w spektrum. I tak żeby oni dostawali wsparcie, żeby wiedzieli, jak mają się zachowywać w tej sytuacji, bo mogą być zagubieni. Mogą uważać, że człowiek powinien pracować, bo o to chodzi, żeby pracować, zarabiać pieniądze. I nie chce mieć tutaj straty żadnej.”

- *„Wie Pani co, należy wspierać oczywiście, że tak. Tutaj tak sobie myślę, że gdzieś może bardziej tutaj społecznie to rozprzestrzeniać i reklamować, mówić o tym, że to są też osoby wartościowe i jak najbardziej zatrudniać po prostu takie osoby, dać im możliwość pracy.”*
- *„Można by zacząć od szkoleń, bardzo dużo negatywnych się rzeczy dzieje, kiedy ludzie nie wiedzą o co chodzi i dlaczego tak się dzieje, nadają znaczenia, że ktoś się nie roześmiał, nie odezwał, bo nas nie lubi, nie akceptuje, albo jest niewychowany, a to może być zupełnie inna przyczyna.”*
- *„(...) przede wszystkim wiedza, że to nie jest żadne upośledzenie, to nie jest rodzaj niepełnosprawności utrudniającej, czy uniemożliwiającej pracy, a jest to de facto talent, który można wykorzystać w firmie.”*
- *„Na pewno należy do edukować współpracowników z którymi ta osoba współpracuje, czyli ogólnie wszystkich wydaje mi się, że to byłoby dobre. Zaznaczanie za każdym razem, że to nie jest choroba to nie są zaburzenia, bo mi się tak nie wydaje, że to są zaburzenia tylko to jest po prostu zespół cech który dana osoba posiada i zespół umiejętności czy po prostu nawet rozwinięcia różnych poziomów inteligencji na różnym poziomie. Po prostu ktoś kto ma mniej tych emocjonalnych umiejętności poznawczych ma więcej tych logicznych.”*

- *„Tak. Powinno się w ogóle więcej o tym mówić. Powinno być to gdzieś mocniej nagłaśniane. Bo jakby jest już o tym głośno, w ogóle o spektrum autyzmu dużo się mówi, natomiast myślę, że jeżeli chodzi właśnie o dorosłych, niepełnosprawnych w spektrum, to jak najbardziej właśnie szkolenia, tak. Bo my jesteśmy fundacją dla osób z autyzmem, więc na co dzień współpracujemy z osobami, które pracują też z osobami w spektrum. Natomiast jest wiele innych miejsc, w których takie osoby też podejmują pracę. I myślę, że może w innych miejscach jakby nie ma takiej świadomości, więc uważam, że tak, powinno być szkolenie, powinno być jakieś wsparcie, właśnie na przykład finansowe dla pracodawców, żeby więcej takich miejsc pracy powstawało, żeby dawać tym ludziom szansę.”*

Wnioski:

1. Wsparcie zatrudnienia osób w spektrum autyzmu jest powszechnie uznawane za konieczne przez respondentów. Jednomyślność w tej kwestii sugeruje, że istnieje silna potrzeba działań mających na celu ułatwienie integracji zawodowej osób z autyzmem.
2. Formy wsparcia wskazane przez respondentów obejmują różnorodne środki, poczynając od wsparcia finansowego dla pracodawców, poprzez edukację pracowników i pracodawców, aż po aktywizację społeczno-zawodową osób z autyzmem. Jest to zróżnicowany zestaw działań, który podkreśla wieloaspektowy charakter problemu oraz potrzebę kompleksowego podejścia.
3. Kluczowym elementem wspierania zatrudnienia osób w spektrum autyzmu jest edukacja i podnoszenie świadomości społecznej na temat tej grupy ludzi. Działania edukacyjne, szkolenia i kampanie społeczne są niezbędne do przełamania stereotypów i uprzedzeń oraz do stworzenia bardziej otwartego i przyjaznego środowiska pracy.

4. Wsparcie praktyczne, takie jak dostęp do specjalistów ds. integracji zawodowej czy telefonu zaufania, również ma kluczowe znaczenie dla pracodawców i współpracowników, którzy potrzebują wsparcia w zakresie pracy z osobami w spektrum autyzmu.

5. Istnieje potrzeba promowania i nagłaśniania działań wspierających zatrudnienie osób w spektrum autyzmu, aby zwiększyć świadomość społeczną na temat tej problematyki i zachęcić więcej pracodawców do podejmowania działań na rzecz inkluzywności w miejscu pracy.

Wniosek ogólny jest taki, że wsparcie zatrudnienia osób w spektrum autyzmu wymaga złożonego podejścia, obejmującego zarówno działania edukacyjne, jak i praktyczne inicjatywy integracyjne. Dążenie do bardziej otwartych i inkluzywnych miejsc pracy powinno być priorytetem społecznym i biznesowym, aby umożliwić osobom z autyzmem pełne uczestnictwo w życiu zawodowym.

Rekomendacje:

W oparciu o analizę zebranych danych, poniżej przedstawiono szczegółowe rekomendacje dotyczące wspierania zatrudnienia osób w spektrum autyzmu. Rekomendacje te obejmują zarówno działania finansowe, edukacyjne, jak i praktyczne inicjatywy mające na celu poprawę warunków pracy i zwiększenie świadomości na temat potrzeb osób w spektrum autyzmu.

Nazwa	Proponowane działanie	Uzasadnienie
Wsparcie finansowe dla pracodawców	Udostępnienie środków na adaptację stanowisk pracy oraz szkolenia dla pracowników i pracodawców	Finansowe wsparcie dla pracodawców może znacznie zwiększyć gotowość do zatrudniania osób w spektrum autyzmu, minimalizując obawy związane z dodatkowymi kosztami adaptacji stanowisk pracy i szkoleń. Pracodawcy będą bardziej skłonni inwestować w inkluzyjne praktyki, gdy koszty te będą częściowo lub całkowicie pokrywane.
Zwiększanie wiedzy na temat osób w spektrum autyzmu	Organizowanie szkoleń, warsztatów oraz dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących spektrum autyzmu	Edukacja pracodawców i pracowników jest kluczowa dla tworzenia przyjaznego środowiska pracy. Szkolenia i warsztaty mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia specyficznych potrzeb i zdolności osób w spektrum autyzmu, co z kolei prowadzi do bardziej wspierającej i produktywnej atmosfery w miejscu pracy.
Prowadzenie działań edukacyjnych wśród pracodawców	Szkolenia mające na celu podniesienie świadomości o cechach, zdolnościach i potrzebach osób w	Eliminacja uprzedzeń i stereotypów jest kluczowa dla stworzenia bardziej otwartego podejścia do

	spektrum autyzmu	zatrudniania osób w spektrum autyzmu. Edukacyjne działania mogą zmienić percepcję pracodawców, pokazując wartość, jaką osoby te mogą wносить do organizacji.
. Zatrudnianie osób wspomagających pracowników w spektrum autyzmu	Wprowadzenie ról takich jak specjalista ds. integracji zawodowej, mentorzy czy terapeuci	Bezpośrednie wsparcie w miejscu pracy może znacznie ułatwić proces adaptacji i integracji osób w spektrum autyzmu. Specjaliści mogą pomagać w rozwiązywaniu problemów na bieżąco, co zwiększa komfort pracy i efektywność zespołów.
Uruchomienie telefonu zaufania dla pracodawców i współpracowników	Stworzenie infolinii oferującej porady i wsparcie w kwestiach związanych z zatrudnieniem osób w spektrum autyzmu.	Szybki dostęp do fachowej pomocy może rozwiązywać problemy na bieżąco i wspierać lepszą komunikację. Taki system wsparcia pomaga pracodawcom i współpracownikom w zrozumieniu specyficznych potrzeb osób w spektrum autyzmu i oferuje praktyczne porady w trudnych sytuacjach.
Kampanie społeczne	Promowanie świadomości i akceptacji osób z autyzmem poprzez media, reklamy i działania społeczne	Zwiększona świadomość społeczna prowadzi do bardziej otwartego i przyjaznego środowiska pracy. Kampanie społeczne mogą pomóc w budowaniu zrozumienia i akceptacji dla osób w spektrum autyzmu, co jest kluczowe dla ich integracji zawodowej.
Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w	Oferowanie szkoleń zawodowych, wsparcia	Rozwijanie umiejętności zawodowych i integracja

spektrum autyzmu	asystenta oraz innych form aktywizacji	społeczna zwiększają szanse na znalezienie i utrzymanie pracy. Aktywizacja społeczno-zawodowa wspiera rozwój indywidualny osób w spektrum autyzmu, umożliwiając im pełne uczestnictwo w życiu zawodowym.
Stworzenie elastycznych warunków pracy	Wprowadzenie elastycznych godzin pracy i możliwości pracy zdalnej.	Elastyczność może pomóc osobom w spektrum autyzmu lepiej zarządzać swoją energią i koncentracją. Dostosowanie warunków pracy do indywidualnych potrzeb może zwiększyć ich komfort i efektywność.
Dostosowanie stanowisk pracy	Adaptacja fizycznych stanowisk pracy do specyficznych potrzeb osób w spektrum autyzmu	Zmniejszenie stresu i zwiększenie komfortu pracy poprzez dostosowanie stanowisk pracy jest kluczowe dla efektywności i dobrostanu osób w spektrum autyzmu.
Regularne przeglądy i oceny potrzeb	Regularne spotkania i oceny w celu dostosowywania wsparcia do zmieniających się potrzeb pracowników w spektrum autyzmu	Stale monitorowanie i dostosowywanie wsparcia zapewnia skuteczność działań i odpowiada na zmieniające się potrzeby pracowników, co jest kluczowe dla długoterminowego sukcesu.
Promowanie pozytywnych wzorców	Przykłady sukcesu osób w spektrum autyzmu w miejscu pracy jako inspiracja dla innych.	Stale monitorowanie i dostosowywanie wsparcia zapewnia skuteczność działań i odpowiada na zmieniające się potrzeby pracowników, co jest kluczowe dla długoterminowego sukcesu.

Zwiększenie dostępności programów wsparcia	Ułatwienie dostępu do programów wsparcia dla osób w spektrum autyzmu.	Łatwy dostęp do wsparcia zwiększa efektywność i satysfakcję z pracy, umożliwiając osobom w spektrum autyzmu pełne wykorzystanie ich potencjału zawodowego./
Wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego	Zapewnienie dostępu do usług wsparcia psychologicznego i terapeutycznego	Łatwy dostęp do wsparcia zwiększa efektywność i satysfakcję z pracy, umożliwiając osobom w spektrum autyzmu pełne wykorzystanie ich potencjału zawodowego.
Tworzenie grup wsparcia	Inicjowanie grup wsparcia w miejscu pracy dla osób w spektrum autyzmu	Wzajemne wsparcie może poprawić integrację i zrozumienie w miejscu pracy, tworząc bardziej przyjazne i wspierające środowisko.
Ułatwienie awansu zawodowego	:** Zapewnienie ścieżek kariery i możliwości awansu dla osób w spektrum autyzmu	Równe szanse na rozwój zawodowy są kluczowe dla długoterminowego zaangażowania i satysfakcji z pracy osób w spektrum autyzmu.
Stworzenie mentorstwa	Programy mentorstwa, gdzie doświadczeni pracownicy wspierają osoby w spektrum autyzmu.	Mentorzy mogą dostarczyć cennych wskazówek i wsparcia, pomagając osobom w spektrum autyzmu w adaptacji i rozwoju zawodowym.
Ułatwienie komunikacji	Wdrażanie narzędzi komunikacyjnych dostosowanych do potrzeb osób w spektrum autyzmu	Lepsza komunikacja zwiększa efektywność i zrozumienie, co jest kluczowe dla współpracy w zróżnicowanych zespołach.
Uwzględnienie potrzeb sensorycznych	Adaptacja środowiska pracy, aby zmniejszyć nadmierne bodźce sensoryczne.	Mniejsze obciążenie sensoryczne zwiększa komfort pracy, co jest szczególnie ważne dla osób w spektrum autyzmu.

Zachęty dla pracodawców	Wprowadzenie ulg podatkowych i innych zachęt dla pracodawców zatrudniających osoby w spektrum autyzmu	Zachęty finansowe mogą zwiększyć liczbę miejsc pracy dostępnych dla osób w spektrum autyzmu, motywując pracodawców do ich zatrudniania.
Monitorowanie i raportowanie postępów	Regularne raportowanie na temat zatrudnienia i integracji osób w spektrum autyzmu.	Monitorowanie postępów pozwala na ocenę skuteczności wdrożonych działań i wprowadzanie niezbędnych korekt, co jest kluczowe dla ciągłego doskonalenia praktyk inkluzyjnych.

Rekomendacje te mają na celu stworzenie bardziej inkluzywnego i wspierającego środowiska pracy dla osób w spektrum autyzmu. Wdrożenie tych działań może przyczynić się do poprawy jakości życia zawodowego osób w spektrum autyzmu, zwiększenia ich satysfakcji z pracy oraz pełniejszej integracji w miejscu pracy. Dążenie do takich zmian powinno być priorytetem zarówno dla pracodawców, jak i dla całego społeczeństwa, aby umożliwić osobom w spektrum autyzmu pełne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.

Podsumowanie

Niniejszy raport przedstawia analizę sytuacji osób ze spektrum autyzmu w miejscu pracy, koncentrując się na ich umiejętnościach zawodowych, wyzwaniach oraz potrzebach. Przeprowadzone badanie socjologiczne dostarczyło wartościowych informacji na temat postrzegania tych osób przez ich współpracowników oraz niezbędnych udogodnień, które mogą wspierać ich efektywność i komfort w pracy.

Główne wnioski z raportu są następujące:

1. Pozytywne cechy zawodowe

Osoby w spektrum autyzmu wyróżniają się takimi cechami jak rzetelność, dokładność, sumienność, zaangażowanie i wysoki poziom inteligencji. Ich unikalne podejście do pracy przyczynia się do wysokiej jakości i efektywności wykonywanych zadań. Badania pokazały, że te cechy są nieocenione w wielu zawodach, zwłaszcza tych wymagających precyzji i konsekwencji. Pracodawcy powinni rozpoznać te wartościowe umiejętności i wykorzystać je, tworząc role i zadania, które maksymalizują te mocne strony.

2. Wyzwania w interakcjach społecznych

Mimo wartościowych umiejętności zawodowych, osoby w spektrum autyzmu często napotykają trudności w komunikacji i adaptacji społecznej. Wsparcie w tym zakresie jest kluczowe dla ich pełnej integracji w środowisku zawodowym. Wyzwaniem jest zrozumienie i zaakceptowanie różnic w sposobie komunikowania się i interakcji społecznych. Pracodawcy i współpracownicy muszą być świadomi, że osoby te mogą potrzebować więcej czasu na adaptację oraz specyficznych metod komunikacji, które minimalizują nieporozumienia.

3. Udogodnienia w miejscu pracy

Specjalne udogodnienia, takie jak ciche pomieszczenia, elastyczne godziny pracy oraz możliwość pracy zdalnej, są niezbędne dla komfortu i efektywności osób w spektrum autyzmu. Adaptacja środowiska pracy do ich specyficznych potrzeb może znacząco poprawić ich doświadczenia zawodowe. Organizacje powinny rozważyć wdrożenie indywidualnych planów wsparcia, które uwzględniają specyficzne potrzeby każdego pracownika w spektrum, co może obejmować również dostosowanie oświetlenia, redukcję hałasu i zapewnienie prywatnych przestrzeni do pracy.

4. Rekomendacje dla pracodawców

Raport zawiera szczegółowe rekomendacje dotyczące wsparcia zatrudnienia osób w spektrum autyzmu, w tym wsparcie finansowe, działania edukacyjne, zatrudnianie specjalistów ds. integracji zawodowej oraz kampanie społeczne promujące akceptację i zrozumienie. Pracodawcy powinni aktywnie angażować się w szkolenia i warsztaty, które zwiększą świadomość i wiedzę na temat specyficznych potrzeb oraz mocnych stron osób w spektrum autyzmu. Finansowanie adaptacji miejsc pracy i wsparcie mentoringowe mogą znacząco poprawić zdolność osób w spektrum do efektywnego wykonywania swoich obowiązków i długoterminowego zaangażowania w pracę.

5. Znaczenie edukacji i świadomości społecznej

Kluczowym elementem integracji zawodowej osób w spektrum autyzmu jest edukacja pracodawców i pracowników. Szkolenia oraz kampanie społeczne mogą pomóc w przełamywaniu stereotypów i uprzedzeń, tworząc bardziej inkluzyjne środowisko pracy. Zrozumienie, że spektrum autyzmu obejmuje szeroki zakres cech i umiejętności, pozwala na bardziej indywidualne podejście i lepsze wykorzystanie potencjału każdego pracownika.

Podsumowując, wsparcie zatrudnienia osób w spektrum autyzmu wymaga wieloaspektowego podejścia, obejmującego zarówno działania edukacyjne, jak i praktyczne inicjatywy integracyjne. Dążenie do bardziej otwartych i przyjaznych miejsc pracy powinno być priorytetem, aby umożliwić osobom z autyzmem pełne uczestnictwo w życiu zawodowym. Realizacja rekomendacji zawartych w niniejszym raporcie może przyczynić się do poprawy sytuacji osób w spektrum autyzmu, wspierając ich rozwój zawodowy oraz integrację społeczną.

Kluczowe kroki do podjęcia obejmują:

1. Finansowanie i wsparcie

Umożliwienie pracodawcom korzystania z funduszy na adaptację miejsc pracy oraz szkolenia dla wszystkich pracowników dotyczące spektrum autyzmu.

2. Edukacja i świadomość

Prowadzenie regularnych szkoleń i warsztatów dla pracodawców i współpracowników, mających na celu zwiększenie zrozumienia i akceptacji osób w spektrum autyzmu.

3. Dostosowanie miejsc pracy

Wprowadzenie elastycznych godzin pracy, możliwości pracy zdalnej oraz fizycznej adaptacji miejsc pracy, takich jak ciche pomieszczenia i ergonomiczne stanowiska pracy.

4. Wsparcie mentoringowe

Zatrudnianie specjalistów ds. integracji zawodowej oraz mentorów, którzy mogą wspierać osoby w spektrum autyzmu w codziennych obowiązkach i pomagać w ich adaptacji w środowisku pracy.

5. Kampanie społeczne

Organizowanie kampanii mających na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat spektrum autyzmu i promowanie inkluzywnych praktyk zatrudnienia.

Długoterminowym celem jest stworzenie miejsc pracy, w których każda osoba, niezależnie od swojego stanu neurologicznego, może czuć się akceptowana i doceniana. Poprzez wspieranie osób w spektrum autyzmu w ich karierach zawodowych, organizacje mogą nie tylko zwiększyć swoją różnorodność i inkluzywność, ale także skorzystać z unikalnych talentów i perspektyw, które te osoby wnoszą do zespołów. Praca nad eliminacją barier i uprzedzeń oraz tworzenie wspierającego środowiska pracy przyczyni się do lepszego wykorzystania potencjału każdego pracownika, prowadząc do bardziej produktywnych i harmonijnych zespołów.